

τὴν Παρασκευὴ στὴ θέσῃ, πού εἶδε μὲ κλειστὰ τὰ ματια.

Περνάει γρήγορα ἓνα σακκάκι, σηκώνει τὸ προσκεφάλι του, παίρνει τὸ κουτί μὲ τὰ σπύρτα, ὅπου καθὲς θράδι τὸ βάσει γιὰ νὰ τῷ χεῖρ προχέιρο, ἀνάβει τὸ λυχνάρι καὶ ξεμανταλώνει τὴν πόρτα, γιὰ νὰ περάσει ἀπὸ διπλά, στὸ μαγαζί.

Ὅσο ὁμως ξεσκοτίζει, ἡ εἰκόνα μὲ τὴν Παρασκευὴ ἀρχίζει νὰ θαμπώνει, νὰ διαλύνεται. Καὶ στὸ πρῶτο ἀεράκι, πού μπῆκε καθὼς ἀνοιξε ἡ πόρτα, χάθηκε ὠλασδιόλου.

Ὡστόσο ὁ λόγος τῆς Παρασκευῆς κ' ἡ τρομάρα τοῦ ὄνειρου ἔμειναν πάντα οἱ ἴδιοι κυβερνήτες τοῦ Στρατῆ. Γι' αὐτὸ κ' ὁ γέρο ταβερνιάρης, μ' ὄλο πού εἶταν σιγουρὸς πὼς ἡ Παρασκευὴ θὰ ροχάλιζε τώρα κοντὰ στὸ γιὸ τῆς, δὲ μπορεῖ νὰ ξεναπέσει στὸ κρεββάτι, ἀν δὲ δεβαιωθεῖ γιὰ τὰ κρασιά του. Καὶ μιὰ φορὰ πού δὲν εἶναι νάπαντῆσει στὸ ὑπόγειο τὴν Παρασκευὴ, δὲ βλέπει τὸ λόγο νὰ ξυπνήσει καὶ τοὺς ἄλλους. Κ' ἔτσι, μὲ τὸ λυχνάρι στὸ χέρι, γέρνει ἀδόρυθα τὴν πόρτα τῆς καμαρούλας του, περνάει ἀπὸ διπλά στὸ μαγαζί, παίρνει ἀπὸ τὸν τοίχο ἓνα κλειδί, σηκώνει, λίγο πῶς πίσω ἀπ' τὸ τεῖχος, τὸ πατάρι, κ' ἀρχίζει νὰ κατεβαίνει τὴν ξύλινη σκάλα τοῦ ὑπόγειου.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα σκαλοπάτια, μιὰ βαρεὶά μοσκοβολιά χτύπησε τὰ ρουθούνα τοῦ Στρατῆ.

Μόλις ἀνοιξε ὁ Στρατῆς τὴν πόρτα τοῦ ὑπόγειου, κοντοστάθηκε. Μιὰ πιχτικὴ μοσκοβολιά τοῦ χτύπησε τὰ μούτρα, ἕκατὸ φορὸς πῶς δυνατὴ ἀπὸ κείνη, πού τοῦ χάρδευε τὰ ρουθούνα κατεβαίνοντας τὴν ξύλινη σκάλα. Καὶ στὴ θέσῃ ἐκεῖνη ἔμεινε κάμποσο. Σκιαζόταν νὰ κατέβει καὶ τὸ τελευταῖο σκαλὶ καὶ νὰ βρεθεῖ ἔτσι στὸ ὑπόγειο. Ἐνας ἀόριστος φόβος, μιὰ ὑποψία τὸν κυρίεψε πάλι. καὶ τὰ μάτια του ἀνοιξαν τόσο, κ' ἔτρεχαν μὲ τόση γλιγοράδα μὲς στὸ ὑπόγειο, πού ἔδειχναν φανερὰ πὼς ζητοῦσαν κάτι φοβερό, κάποιον ἐχθρό...

Ὁ μούστος δὲν εἶχε γίνει ἀκόμα κρασί. Τὸ μέτρημα τοῦ Στρατῆ εἶτανε λαθεμένο. Ἰσα-ἴσα αὐτὲς τὲς ἡμέρες γινόταν ἡ μεγαλύτερη ζύμωση, κ' ἡ σπιρτάδα τῆς δὲν ἀργησε νὰ χτυπήσει τὸ Στρατῆ στὸ κεφάλι καὶ νὰ κάνει ἔτσι τὰ μάτια του νὰ βλέπουνε πουλάκια.

Μιὰ στιγμή, μέσ' ἀπὸ τὸ τρεμουλιαστὸ φῶς τοῦ λυχνarioῦ, τοῦ Στρατῆ τοῦ φάνηκε πὼς εἶδε μιὰ σιαῖ. Ναί, μιὰ γυναίκεια σιαῖ νὰ κρύβεται πίσω ἀπὸ τὸ τελευταῖο θαρέλι.

Κι ἀμέσως ὁ νοῦς του πῆγε στὴν Παρασκευὴ. Αὐτὴ εἶταν ! Καὶ μὲ τὴν ἐνέργεια πάντα τῆς σπιρτάδας, πού ὅσο πῆγαινε καὶ τὸν ζάλιζε περισσότερο, ὁ Στρατῆς ἀρχίζει ν' ἀνακατεύει τὰ πράγματα. Γυρίζει στὴν κατάσταση πού δρισκόταν σὰν ξεπετάχτηκε τρομαγμένος ἀπὸ τὸνειρο. Δὲ μπορεῖ πᾶ νὰ ξεχωρίσει ἀν στὸν ὕπνο του εἶχε δεῖ τὴν Παρασκευὴ μὲ τὸ τρυπάνι στὸ χέρι, ἢ τώρα, προτοῦ κρυφτεῖ πίσ' ἀπὸ τὸ θαρέλι.

Καὶ ὀρμώντας, μπαίνει στὸ ὑπόγειο, ἀφήνει σὲ μιὰ γωνιά τοῦ τοίχου τὸ λυχνάρι καὶ τρέχει νὰ πιάσει τὴν Παρασκευὴ.

Ἄδικα ! Οὔτε ἴχνος ἀνθρώπου δὲ φαινόταν. Εἶχε γελαστέ.

Ἡ ζάλη του ὁμως, τὸ ἀνακάτωμα, πού εἶχε γίνει στὸ κεφάλι του, κ' ἡ τρομάρα, πού ξεναγύρισε μαζί

μὲ τὴν Παρασκευὴ, δὲν τὸν ἀφίνουν γὰ γυρίσει στὴν καμαρούλα του, ἀν δὲ σιγουραριστεῖ γιὰ τὰ κρασιά του.

Καὶ τρικλίζοντας ἀρχίζει ἀπὸ τὸ τελευταῖο θαρέλι, ζητώντας πασπατευτὰ νάβρει τὰ φελά του.

Ἄξαφνα, γυρίζοντας τὸ κεφάλι γιὰ νὰ μετρήσει τὰ θαρέλια πού εἶχε ξετάξει, βλέπει πάλι τὴ σιαῖ, τὴν ἴδια, τὴ σιαῖ τῆς Παρασκευῆς. Ἐδῶ πάλι εἶταν ! Ἡ ἄτιμη... Μόλις εἶδε πὼς τελειώνει ὁ Στρατῆς καὶ θάφρευε σὲ λίγο, βγήκε ἀπὸ τὴν κρυψώνα τῆς γιὰ νὰ κάνει τὰ δικὰ τῆς....

Κι ἀφίνοντας ὁ Στρατῆς τὸ μέτρημα, τρέχει καταπάνω τῆς. Τώρα εἶναι τέλεια μεθυσμένος, δὲ μπορεῖ πιά νὰ σταθεῖ στὰ πόδια του, καὶ, προτοῦ φτάσει τὴ σιαῖ, παραπατάει καὶ ξεπλώνεται στὸ χῶμα τοῦ ὑπόγειου.

Ὅταν τὸ πρῶτ' ἡ γριά τοῦ Στρατῆ εἶδε ἀνοιχτὸ τὸ πατάρι τοῦ μαγαζιοῦ καὶ κατέβηκε κ' αὐτὴ νὰ καλομελετήσῃ τὰ καινούρια κρασιά, βρήκε τὸ Στρατῆ ἀνάσκελα μπρὸς σ' ἓνα θαρέλι μὲ τὰ μάτια ἀνοιχτά. Ὁ γέρο ταβερνιάρης εἶχε σκάσει μὲς στὴ σπιρτάδα τῶν κρασιῶν του.

Καὶ τὸ θράδι, ὅταν οἱ συγγενεῖς κ' οἱ φίλοι μαζεύτηκαν στὸ τραπέζι τῆς χήρας τοῦ Στρατῆ, ἡ Λενιά τοὺς ρώμιωσε τὰ ποτήρια μὲ τὸ καινούριο κρασί, πού τόμαζε ὁ ψυχοπατέρας γιὰ τὸν καλὸ τῆς, ἀγουρανογιμένο λίγο καὶ θολό....

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΡΗΣ

ΣΟΝΕΤΑ

I

ΠΟΛΗ

Τὸ στοιχειωμένο σὺ εἶσαι περιβόλι,
 πού Καίσαρες καὶ Ἀγύουστοι εἶχαν τάξει
 πορφύρα τοὺς τῆς χλόης σου τὸ μετάξι,
 μὰ κ' ἡ ρουφήχτρα ἡ λάμια σὺ εἶσαι, Πόλι.
 Τοῦ ὑψομοῦ σου πῶς θλιμένη ἡ σκόλη,
 'τί σ' ἀκλουθάει κ' ἡ πτώση σου μὲ τάξη,
 ὡς ἀκλουθᾶν τὴ γνώμη σου κ' οἱ ἄξιοι,
 τώρα στρατοὶ μας, πλάνο ἀραξοβόλι.
 Τῆς ἱστορίας ψεύτικος ὁ νόμος
 ποτέ· ὁμως θεήλατοι σεῖς εἰστε,
 τοῦ Πεπρωμένου σᾶς καλνᾶει ὁ δρόμος.
 Κι ἀφανισμοῦ σημάδι ἀν εἶναι τ' ἄστρο
 κ' ὀδηγητῆς, μὲ τρόμο γονατίστε,
 στοῦ Βυζαντίου καὶ στοῦ Ἰσλάμ τὸ κάστρο.

II

ΣΜΥΡΝΗ

Ἄντρογυναίκα ἡ Σπάρτη, κ' ἡ Ἀθήνα
 ἡ σβέλτη, ἡ χλιοπρόσωπη, μινᾶνε,
 καὶ μιὰν αὐγὴ τοῦ Μῆνι, — ἀλήθεια νᾶναι ;—
 στὴ Σμύρνη σπάρτ' ἀνθίσανε καὶ κρινά.
 Καὶ ζεῖς καὶ δὲν πεθαίνεις; Ξαναρχίνα
 τοὺς ἥρωες νὰ παίνεσεις πού περνάνε,
 καὶ μιὰν Ἰλιάδα, Γέρο, Ξανακάνε;
 δάφνη ἀπὸ σὲ προσιμένον καὶ μερσίνα.

Κ' ἐμὲ ἀπ' ἀλάργα κι ἀπ' ἀντίκρου ὁ νοῦς μου,
κι οὔτε προσκνητῆς δὲν πάει ἀκόμα
ν' ἀναστασθεῖ τὸ ἐλεύτερο τὸ χῶμα.

Τοὺς σκλάβους μὴν ταραξεῖς ἀδερφοῦς μου,
ἀντάρτη, ἐφιάλτη, νοῦ μου τρέμε !
Σμύρνη, πατριδα, ξαναγέννησέ με.

III

✿ ΚΡΗΤΗ ✿

Ἡ Νίκη ἢ φτερωτή, σὺν πρῶτ' ἀλάργα
στὴ σκλάβια Ἀσία πάει νὰ φτερουγίσει,
καὶ στὸ πυκνὸ τὸ μαῦρο κυπαρίσσι,
πάει νὰ λουφᾶξει ἢ Τουρκομάννα ἢ κάργα.
Καὶ μᾶς τῆς λευτεριάς ψηλά ὁ ἀγέρας
στὰ μέτωπά μας πνέει, γλυκοφωτᾶει
μὰ τῆς σκλαβιάς τὸ νόημα ξεκολλάει
κι ἀπ' τὴν ψυχὴ μᾶς φεύγοντας τὸ τέρας.

Μονάχα ἐσένα, ἀφροντυμένη Κρήτη
σκλαβιά καὶ λευτεριά δὲ σὲ περνάει
καὶ θὰ χαράξει πάντα Ψηλορείτη
στὰ φρύδια σου τὰ ἥρωικά, λεβέντη,
τοῦ σκλάβου ἢ συλλοῆ, καὶ θὰ ξεσπάει
τοῦ λυτρωμένου μέσα σου τὸ γλέντι.

K. ΦΡΙΑΓΓΟΣ

🏰 ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ 🏰

ΟΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΕΒΡΑΪΚΗΣ ΚΑΤΑΚΟΜΒΗΣ ΣΤΟ ΜΟΝΤΕΒΕΡΝΤΕ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ 🏰🏰🏰🏰

Ὁ κ. Νίκος Βέης, βρισκόμενος ἀπὸ τόσα χρόνια
στὸ Βερολίνο, κατάφερε, μὲ ὄλες τὶς δυσκολίες τοῦ
τοῦ παρουσιαστικῆς ἀπ' ἀφορμὴ τοῦ παγκόσμιου
πολέμου, νὰ χαρίσει καὶ πάλι στὴν ἐπιστῆμη ἕνα νέο
ἔργο του, πὺ δὲν ἐνδιαφέρει μονάχα τὴν ἀρχαία ἐπι-
γραφικὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν ἔρευνα τῆς νεοελληνικῆς
γλώσσας. Τὸ καλοκαίρι τοῦ 1914 πῆρε ὁ Βέης ἀπὸ
τὸ Σεμινάριο τῆς Νέας Διαθήκης τοῦ Βερολινέζικου
Πανεπιστημίου τὴν ἐντολὴ νὰ ἐκδώσει τὰ χειρόγρα-
φα τοῦ μακαρίτη Nikolaus Müller, καθηγητῆ τῆς
θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, γιὰ
τις ἐπιγραφές τῆς Ἑβραϊκῆς Κατακόμβης στὸ Μοντε-
βέρντε τῆς Ρώμης. Γιὰ νὰ γίνει ἡ δουλειὰ αὐτὴ ὅσο
τὸ δυνατό πιὸ τέλεια, ἀναγκάστηκε ὁ Βέης νὰ φύγει
γιὰ τὴ Ρώμη καὶ νὰ ἐπισκεφεῖ ὁ ἴδιος τὴν Ἑβραϊκὴ
Κατακόμβη καὶ τὸ Museo Cristiano Lateranense,
στὸ ὁποῖο φυλάγονται ἀπὸ τὸ 1907 οἱ περισσότερες
ἐπιγραφές τῆς Κατακόμβης αὐτῆς. Ἀπὸ τὸν πρόλο-
γο τοῦ βιβλίου πὺ βγήκε πέρου στὸ ἐκδοτικὸ κατὰ-
στημα τοῦ Otto Harrassowitz τῆς Λειψίας,
παίρνει κανεὶς μὴν καλὴ ἰδέα γιὰ τὴ σημασία τοῦ ἔρ-
γου. Ἡ περίληψη τῶν περιεχομένων (Indices)
εἶναι κατὰ τέλει καὶ θὰ κάνει τὸ βιβλίον περιζήτητο
ὄχι μονάχα γιὰ τὸν ἐπιγραφολόγο, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ
θεολόγο, τὸν ἱστοριοδίφην, τὸν ἀρχαιολόγο, τὸν καλλι-
τέχνη καὶ τὸ γλωσσολόγο. Οἱ ἐπιγραφές εἶναι ἀπὸ
τοὺς πρώτους πέντε αἰῶνες μ. Χ. καὶ εἶναι γραμμέ-
νες σχεδὸν ὄλες στὴν ἑλληνικὴ Κοινὴ τῆς τότε ἐπο-
χῆς.

Ὁ χῶρος τοῦ «Νουμά» δὲ μοῦ ἐπιτρέπει νὰ μᾶς
σὲ καθέκαστα, τὸ θεωρῶ ὄμως γιὰ καλὸ νὰναφέρω
μερικὸς γλωσσικὸς τύπος, πὺ δὲν δείχνουν ὀλοφάνε-
ρα τὴ στενὴ σχέση τῆς δημοτικῆς μὲ τὴν Κοινὴ, κ'
ἔτσι καὶ μὲ τὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ. Στὴν ἐπιγραφὴ
ἀριθ. 5 βρισκόμεν τὸν τύπο «μῆνας τέσσαρες» γιὰ

«μῆνας τέσσαρες» καὶ «εἰς μίαν ἀπέθαναν ἡμέραν».
Ἐπιγραφὴ ἀρ. 42 : «Ἐνθάδε κείται Εὐδοκία μικρὴ».
Ἀκόμα σήμερον ἔχομε στὸν Πόντο τοὺς τύπους «μι-
κρός, μικτός, μικκούτικος, μικκούτσικος». Ἐπιγραφὴ
ἀρ. 70 : «Ἐνθάδε κίτε Σύμ(α)χος ἐτώ» γιὰ «ἐτών»,
Ἐπιγραφὴ 116 : «Ἐν ἐρήνῃ ἢ κοίμῃσι αὐτοῦ» γιὰ
«κοίμησις». Ἐπιγραφὴ ἀρ. 178 «ἐπέ(ε)ρωσε» γιὰ «ε-
πλήρωσε». Ἐπιγραφὴ ἀρ. 110 «ἢ κίμῃσις ἀτῆ...»
γιὰ «αὐτῆ...». Θὰ μπορούσα νὰ ἀναφέρω ἀκόμα
πολλὰ παραδείγματα, ἀλλὰ ἄς φτάσουν τὰ λίγα αὐτά,
γιὰ νὰ δείξουν πόσο ἄδικο ἔχουν οἱ καθαρευουσιάνοι
πὺ ὄλο μᾶς λένε πὺς ἡ δημοτικὴ εἶναι προϊόν τῶν
σκοτεινῶν χρόνων τῆς εἰσβολῆς τῶν Σλάβων καὶ τῆς
Τουρκοκρατίας. Μὰ οἱ Σλάβοι φανήκανε στὴ Βαλ-
κανικὴ μόλις στὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνα καὶ οἱ Τούρκοι
πολὺ ἀργότερα, στὰ 1354, μὲ τὴν κατάληψη τῆς Καλ-
λίπολης, ἐνῶ οἱ ἐπιγραφές μᾶς ἀνήκουνε, ὅπως εἴ-
παμε παραπάνω, στοὺς πέντε πρώτους αἰῶνες μ. Χ.
Δὲ λείπει φυσικὰ γιὰ κάθε ἐπιγραφὴ καὶ ἡ σχετικὴ
εἰκόνα.

Τὸ βιβλίον τοῦ Müller Βέη, μὲ τὶς ἔξοχες γλωσ-
σικὲς καὶ ἱστορικὲς σημειώσεις τοῦ Βέη, πὺ εἶναι ὁ
πρῶτος Ἕλληνας πὺ καταπιάνεται μὲ Κατακόμβες,
εἶναι κι αὐτὸ μιὰ ζωντανὴ ἀπόδειξη πὺς ἡ δημοτικὴ
εἶναι φυσικὴ, κι ἄς ποῦμε καὶ νόμιμη θυγατέρα τῆς
ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἐνῶ ἡ καθαρευουσιάνη δὲν εἶναι τί-
ποτε ἄλλο παρὰ ἕνας ἐνοχλητικὸς παράσιτος στὴν οἰ-
κογένεια τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Μόναχο

A. STEINMETZ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

— Τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Κ. Παλαμά.

— Ὁ κ. Φιλῆας Λεμπέγκ, συνεχίζοντας στὸ «Monde
Nouveau» τοῦ Παρισιοῦ (Σεπτ. 1920 σ. 2119-2126)
τῆς μελέτης του γιὰ τὸ σύγχρονον Ἑλληνισμὸν, δημοσιεύει
ἕνα ἄρθρον μὲ τὸν τίτλον ὁ «Νέος Ἑλληνισμὸς καὶ τὸ
ποιητικὸ ἔργο τοῦ Κωστή Παλαμά», πὺ δίνουμε δῶ
μερικὲς περικοπές του :